

14.9. Kunniallisen ja eläväsitekevän Ristin ylentäminen

Juhlan aamupalveluksen evankeliumi

(Joh. 12: 28 – 36)

”Herra sanoi: ”Isä, kirkasta nimesi!” Silloin kuului taivaasta ääni: ”Minä olen sen kirkastanut ja kirkastan jälleen.” Paikalla oleva väkijoukko kuuli äänen ja sanoi ukkosen jyrähtäneen. Jotkut kyllä sanoivat: ”Enkeli puhui hänelle.” Silloin Jeesus sanoi: ”Ei tämä ääni puhunut minun tähteni, vaan teidän tähtenne. Nyt tämä maailma on tuomiolla, nyt tämän maailman ruhtinas syöstään vallasta. Ja kun minut korotetaan maasta, minä vedän kaikki luokseni.” Näillä sanoilla Jeesus ilmaisi, millainen tulisi olemaan hänen kuolemansa. Ihmiset sanoivat Jeesukselle: ”Me olemme laista oppineet, että Messias pysyy ikuisesti. Kuinka voit sanoa, että Ihmisen Poika on korotettava? Kuka tämä Ihmisen Poika on?” Jeesus sanoi heille: ”Vielä vähän aikaa valo on teidän keskellänne. Kulkekaa niin kauan kuin teillä on valo, ettei pimeys saisi teitä valtaansa. Joka kulkee pimeässä, ei tiedä, minne on menossa. Niin kauan kuin teillä on valo, uskokaa valoon, jotta teistä tulisi valon lapsia.” Tämän sanottuaan Jeesus lähti ja poistui heidän näkyvistään.”

Tapahtumapaikka on Jerusalem. Hieman aiemmin Jeesus oli ratsastanut Jerusalemiin pääsiäisjuhlille (Luuk. 12: 12 - 18). Kuulijoiden määrä tälle puheelle on osittain epäselvä. Opetuslapsia on paikalla ja nähtävästi myös ainakin juhlille tulleita ”kreikkalaisia” (Luuk. 12: 21). Nämä olivat todennäköisesti äidinkielenään kreikkaa puhuvia juutalaisia, jotka asuivat Palestiinan ulkopuolella.

”Isä, kirkasta nimesi!” Kirkasta voidaan kääntää myös sanalla kunnioittaa tai ylistää. Johanneksella se korostaa Jeesuksen toiminnan yhteyttä Jumalan tahtoon. Jeesus kirkastaa Isää ristillä ja Isä kirkastaa Hänet (Joh. 13: 31 – 32; 17: 4). Isän kirkastaminen merkitsee Isän pelastussuunnitelman toteuttamista (Kristuksen kuolema ristillä). Pojan kirkastaminen sitä, että Isä herättää Hänet kuolleista ja palauttaa takaisin alkuperäiseen kunniaan. Tässä Jeesus Kristus itse asiassa pyytää Isäänsä johdattamaan Hänet kohti ristiä.

”Nyt olen järkyttynyt.” Miksi Kristus on järkyttynyt? Hänhän on Jumalan Poika, mitä pelättävää Hänellä on kuolemasta? Tämä teksti on meitä varten. Tällä tekstillä osoitetaan, että Jeesus Kristus tuli myös todelliseksi ihmiseksi, vaikka onkin samanaikaisesti Jumala. Ihmisenä Hän myös pelkää kuolemaa. Tuleminen todelliseksi ihmiseksi merkitsee, että Hän myös todellisesti kuoli meidän puolestamme, Hänen kuolemansa ei ole näennäinen. Meneminen vapaaehtoisesti kuolemaan

rohkaiskoon meitä tavallisia ihmisiä. Fyysinen kuolema ei ole kristitylle pelättävä. Hengellinen kuolema, ero Jumalasta, on se, mitä meidän tulee pelätä.

Jotkut kirkon opettajat ymmärtävät, että Kristuksen järkytys ei johdu Häntä odottavasta kuolemasta. He sanovat, että Kristus on järkyttynyt, kun Hän ymmärtää, että juutalaiset eivät vastaanottaneet Hänen sanomaansa Ihmisen Pojasta ja Jumalan valtakunnasta.

Kristus ei pyydä Isäänsä pelastamaan Hänet tästä hetkestä. Hän tietää tehtävänsä ja menee kuolemaan vapaaehtoisesti.

Taivaasta kuului ääni: ”Minä olen sen kirkastanut ja kirkastan jälleen”. Kansa ei kyennyt ymmärtämään kuulemaansa ääntä ja tulkitsi sen ukkosen jylinäksi. Toiset ymmärsivät sen enkelin puheeksi. Samalla tavoin ääni taivaasta oli kuultavissa Jeesuksen kasteen yhteydessä (vrt. Mark. 1:11). Kirkko ymmärtää, että niillä, jotka ymmärsivät tekstin, oli uskoa.

”Ei tämä ääni puhunut minun tähteni, vaan teidän tähtenne.” Tutkijat kiinnittävät huomiota siihen, että Johanneksen evankeliumissa ei ole mitään mainintaa Jeesuksen rukouksesta Getsemanen puutarhassa (vrt. Mark. 14: 34 – 36). Toisaalta jos katsomme tämän päivän tekstiä ja hieman sitä edeltävää tekstiä ja vertaamme sitä muiden evankelistojen kertomuksiin Getsamanesta, niin ne muistuttavat toisiaan. ”Teidän tähtenne” voi olla viittaus siihen, että Johannes tuo Jeesuksen yksityisen rukouksen Getsemanen puutarhasta julkiseksi tapahtumaksi, jotta ihmiset ymmärtäisivät Jeesuksen uskollisen palveluksen.

”Nyt tämä maailma on tuomiolla, nyt tämän maailman ruhtinas syöstään vallasta.” Tämä tuomio toteutuu, kun Jeesus ristiinnaulitaan. Tuomio voi olla joko vapauttava tai langettava (Joh. 3: 17 – 19). Maailma voi olla Jumalan rakkauden kohde (vrt. Joh. 3: 16). Tässä yhteydessä sana maailma tarkoittaa kaikkea sitä maailmaa, joka ei usko ja joka on Jumalalle vihamielinen. Maailman ruhtinas tarkoittaa Saatanaa, joka apokalyptisessä juutalaisessa kirjallisuudessa on Jumalan vastustaja.

Jeesuksen kuolema tuomitsee maailman, ei Häntä. Maailma tarkoittaa kaikkea sitä, mikä vastustaa Jumalaa. Tämä on Saatanan tuomitsemisen hetki.

Synti erottaa ihmisen Jumalasta. Saatana saa ihmisen valtaansa huomattaessaan synnin erottavan ihmisen Jumalasta. Kristuksen kohdalla asia on toinen. Saatana ei saa Kristusta valtaansa, sillä Hän on synnitön, Hän ei ole erossa Jumalasta. Tämä on Saatanan tappio. Saatana luuli saavansa Kristuksen

haltuunsa, mutta epäonnistui. Näin Saatana menetti valtansa. Tämä Saatanan vallan menettäminen ja hänen häviämisenä ja karkotuksensa on Jumalan kirkastamista. ”Syöstä vallasta” on oikeustermi, kun syylliseksi todettu talutetaan pois tuomion toteuttamista varten. Saatanaa odottaa tuomion toteuttaminen.

Kristuksen kuolema tapahtuu ristillä. Tuo kuolema (korottaminen maasta) antaa meille pelastuksen mahdollisuuden. ”Minä vedän kaikki luokseni” on lupaus Kristuksen pelastavasta toiminnasta. Mutta Hän ei ketään pakolla pelasta, ihmisen on tehtävä valinta.

”Me olemme laista oppineet, että Messias pysyy iankaikkisesti. Kuinka voit sanoa, että Ihmisen Poika on korotettava? Kuka tämä Ihmisen Poika on?” Jeesus oli puhunut ensimmäisessä persoonassa, siis itsestään, mutta kansa muotoili asian niin, että kyse oli Ihmisen Pojasta. Messias-odotukset olivat erilaisia, mutta niissä ymmärrettiin Messiaan pysyvyys. Tässä on viimeinen kerta, kun kansa kieltää Jeesuksen olevan Messias.

Lailla kysyjät tarkoittavat Vanhan testamentin kirjoituksia. Nyt he sivuuttavat kokonaan profeetat, jotka puhuvat sekä kärsimisestä että ylösnousemisesta (Jes. 53: 7 – 10; Ps. 16: 10, 1. Moos. 49: 9). He sanovat Kristuksen elävän ikuisesti, mutta sivuuttavat Hänen ylösnousemisensa.

Jeesus oli jo aikaisemmin Johanneksen evankeliumissa ilmaissut olevansa Ihmisen Poika parantaessaan sokeana syntyneen (Joh. 9: 35 – 38). Nyt hän viimeisen kerran vetoaa kansaan, että se ”uskoisi valoon”. Tämä tarkoittaa uskoa Kristukseen. Tuleminen valon lapseksi merkitsee tulemistä kristityksi. Kuolleen meren kirjoituksissa valon lasten vastakohtana ovat ”pimeyden lapset”.

Juhlan epistola

(1. Kor. 1: 18 – 24)

”Veljet, puhe rististä on hulluutta niiden mielestä, jotka joutuvat kadotukseen, mutta meille, jotka pelastumme, se on Jumalan voima. Onhan kirjoitettu: - Minä hävitän viisaitten viisauden ja teen tyhjäksi ymmärtäväisten ymmärryksen. Missä ovat viisaat ja oppineet, missä tämän maailman älyniekat? Eikö Jumala ole tehnyt maailman viisautta hulluudeksi? Jumala on kyllä osoittanut viisautensa, mutta kun maailma ei omassa viisauudessaan oppinut tuntemaan Jumalaa, Jumala katsoi hyväksi julistaa hulluutta ja näin pelastaa ne, jotka uskovat. Juutalaiset vaativat ihmetekojä, ja kreikkalaiset etsivät viisautta. Me sen sijaan julistamme ristiinnaulittua Kristusta. Juutalaiset

torjuvat sen herjauksena, ja muiden mielestä se on hulluutta, mutta kutsutuille, niin juutalaisille kuin kreikkalaisillekin, ristiinnaulittu Kristus on Jumalan voima ja Jumalan viisaus.”

Jotta uskova voi ymmärtää sen, miten Jumala toimii suhteessa ihmisiin, ensimmäiseksi on luovuttava tämän maailman ajattelumalleista. Jos ihminen käyttää tämän maailman esimerkkejä ajattelussaan, niin hän pitää puhetta rististä hulluutena, ja joutuu kadotukseen. Mutta jos hän ajattelee toisella tavoin kuin tämä maailma, niin silloin hän ymmärtää ristin merkityksen ja pelastuu. Ketään ei ole etukäteen määrätty johonkin ryhmään ja ihminen voi muuttua, parempaan tai huonompaan suuntaan.

Jo profeetta Jesajan kirja (Jes. 29: 14) torjuu maallisen viisauden: ”Onhan kirjoitettu: - Minä hävitän viisaitten viisauden ja teen tyhjäksi ymmärtäväisten ymmärryksen”. Käännös on Septuagintan mukainen, niin kuin Uudessa testamentissa olevat Vanhan testamentin lainaukset ovat.

”Missä ovat viisaat ja oppineet, missä tämän maailman älyniekat? Eikö Jumala ole tehnyt maailman viisautta hulluudeksi?” Näihin kysymyksiin ovat vaikuttaneet profeetta Jesaja (Jes. 19: 11, 33: 18; 44: 25) ja vanhurskas Job (Job 12: 17). Vastauksen ne saavat seuraavissa jakeissa.

”Jumala on kyllä osoittanut viisautensa” luodessaan maailman, sen järjestyksen ja kauneuden (Room. 1: 19 – 20). ”Maailma ei omassa viisautessaan oppinut tuntemaan Jumalaa.” Järjenmukainen pohdiskelu, jota maailma pitää viisautena, ei ymmärtänyt, että Jumala toimii kärsivän pelastajan kautta. ”Jumala katsoi hyväksi julistaa hulluutta” on siis sanoma rististä. Kyseessä on Jumalan pelastussuunnitelma.

Kun ei luoteta Jumalaan, niin silloin ”vaaditaan ihmetekoja”. ”Kreikkalaiset etsivät viisautta” tarkoittaa (kreikankielisiä) pakanoita, jotka etsivät sellaista uskonnollista järjestelmää, jonka he voivat hyväksyä. Jumalan hulluus on ristiinnaulittu Kristus, jonka juutalaiset torjuvat väärin messias-odotusten takia ja pakanat järkeilynsä takia. Ristiinnaulitseminen oli roomalaisten ankara rankaisu orjille ja kapinoitsijoille. Roomalaisessa ja kreikkalaisessa kulttuurissa sitä pidettiin hulluutena. Kirkko osoittaa ristin merkiksi niille, jotka etsivät jotain merkkiä.

”Kutsutut” tarkoittavat niitä, jotka ovat vastaanottaneet kutsun. Kaikkia kutsutaan, mutta kutsu pitää hyväksyä. Paavali käyttää sanaa kutsutut niistä, jotka ovat kutsun vastaanottaneet. Näille kutsutuille ristiinnaulitusta Kristuksesta tuli ”Jumalan voima ja Jumalan viisaus”. Missä Hän on, siellä on Jumalan pelastava armo. Hänen ristinsä antaa ihmisille mahdollisuuden kuolemattomuuteen, elämään Jumalan yhteydessä.

Juhlan evankeliumi

(Joh. 19: 6 – 11, 13 – 20, 25 – 35)

"Siihen aikaan kaikki ylipapit ja kansan vanhimmat kokoontuivat ja sopivat keskenään Jeesuksen surmaamisesta. He tulivat Pilatuksen luo ja sanoivat: "Ristiinnaulitse! Ristiinnaulitse!" Pilatus sanoi heille: "Ottakaa te hänet ja ristiinnaulitkaa. Minä en ole havainnut hänen syyllistyneen mihinkään." Juutalaiset vastasivat: "Meillä on lakimme, ja lain mukaan hän on ansainnut kuoleman, koska hän väittää olevansa Jumalan Poika." Tämän kuullessaan Pilatus kävi yhä levottomammaksi. Hän meni takaisin palatsiin ja kysyi Jeesukselta: "Mistä sinä olet lähtöisin?" Mutta Jeesus ei vastannut hänelle. "Etkö puhu, vaikka minä kysyn?" Pilatus sanoi. "Etkö tiedä, että minulla on valta päästää sinut vapaaksi ja valta ristiinnaulita sinut?" Jeesus vastasi: "Sinulla ei olisi minuun mitään valtaa, ellei sitä olisi annettu sinulle ylhäältä. Siksi on suurempi syyllinen se ihminen, joka on minut sinulle luovuttanut." Nämä sanat kuultuaan Pilatus toi Jeesuksen ulos ja asettui tuomarinistuimelle niin sanotulle Kivipihalle, jonka hepreankielinen nimi on Gabbata. Tämä tapahtui pääsiäisen valmistuspäivänä puolenpäivän aikaan. Pilatus sanoi juutalaisille: "Tässä on teidän kuninkaanne." Juutalaiset huusivat: "Pois! Pois! Ristiinnaulitse hänet!" Pilatus sanoi heille: "Pitääkö minun ristiinnaulita teidän kuninkaanne?" Mutta ylipapit vastasivat: "Ei meillä ole muuta kuningasta kuin keisari." Silloin Pilatus heidän vaatimuksestaan luovutti Jeesuksen ristiinnaulittavaksi. Jeesusta lähdettiin viemään. Kantaen itse ristiään hän kulki kaupungin ulkopuolelle paikkaan, jota kutsutaan Pääkallonpaikaksi, heprean kielellä Golgataksi. Siellä sotilaat ristiinnaulitsivat Jeesuksen ja kaksi muuta hänen kanssaan, yhden kummallekin puolelle ja Jeesuksen heidän keskelleen. Pilatus oli kirjoittanut taulun, joka kiinnitettiin ristiin. Siinä oli sanat: "Jeesus Nasaretilainen, juutalaisten kuningas." Monet juutalaiset lukivat kirjoituksen, sillä paikka, missä Jeesus ristiinnaulittiin, oli lähellä kaupunkia. Teksti oli kirjoitettu hepreaksi, latinaksi ja kreikaksi. Jeesuksen ristin luona seisoivat hänen äitinsä ja tämän sisar; sekä Maria, Klopaksen vaimo ja Magdalan Maria. Kun Jeesus näki, että hänen äitinsä ja rakkain opetuslapsensa seisoivat siinä, hän sanoi äidilleen: "Nainen, tämä on poikasi!" Sitten hän sanoi opetuslapselle: "Tämä on äitisi!" Siitä hetkestä lähtien opetuslapsi piti huolta Jeesuksen äidistä. Jeesus tiesi, että kaikki oli nyt saatettu päätökseen. Jotta kirjoitus kävisi kaikessa toteen, hän sanoi: "Minun on jano." Siellä oli astia täynnä hapanniiniä. Sotilaat kastoivat siihen sienen ja nostivat sen iisoppiruo'on päässä Jeesuksen huulille. Jeesus joi viinin ja sanoi: "Se on täytetty." Hän kallisti päänsä ja antoi henkensä. Silloin oli valmistuspäivä, ja alkava sapatiti oli erityisen suuri juhla. Jotta ruumiit eivät jäisi sapatiksi ristille, juutalaiset pyysivät Pilatukselta, että ristiinnaulituilta lyötäisiin sääriluut poikki ja heidät otettaisiin alas. Niinpä sotilaat katkaisivat sääriluut niiltä miehiltä, jotka oli ristiinnaulittu Jeesuksen kanssa, ensin toiselta ja sitten toiselta.

Jeesuksen luo tultuaan he huomasivat hänen jo kuolleen eivätkä siksi katkaisseet hänen sääriluitaan. Yksi sotamiehistä kuitenkin työnsi keihään hänen kylkeensä, ja haavasta vuoti heti verta ja vettä. Se, joka tämän näki, on todistanut siitä, jotta tekin uskoisitte. Hänen todistuksensa on luotettava, ja hän tietää puhuvansa totta.”

Teksti on kreikkalaisen perinteen mukainen. Slaavilaisessa perinteessä Joh. 19: 29 – 30 jää lukematta.

Tekstimme käsittelee Kristuksen viimeistä päivää ja tietä ristille. Teksti on Johanneksen evankeliumin mukaan ja siinä ei ole koko Johanneksen evankeliumin teksti, vaan sen tärkeimmät asiaa koskevat kohdat. Kaikilla evankelistoilla on omat kertomuksensa näistä tapahtumista.

Se joukko, joka toi Jeesuksen Pilatuksen palatsiin, vaati Hänelle kuolemantuomiota huutamalla ”ristiinnaulitse”. Nyt juutalaiset tarkensivat syytettään Jeesusta vastaan: ”hän väittää olevansa Jumalan Poika”. Tässä vaiheessa syytös Jeesusta vastaan oli uskonnollinen. Myöhemmin syytös muuttui poliittiseksi. Roomalainen laki ei edellyttänyt kuolemantuomiota tästä syytöksestä. Juutalaisten uskonnollista lakia voitiin tulkita niin, että kuolemantuomio oli mahdollinen (vrt. 3. Moos. 24: 16).

Emme tiedä sitä, miksi ”Pilatus kävi yhä levottomammaksi”. Se voi olla reaktio siihen, että hän kuuli Jeesuksen olevan ”Jumalan Poika” (kts. Joh. 18: 6).

Pilatuksen kysymyksiin Jeesus ei vastannut. Tämä vastaa sitä vaikenemista, mistä Markus kertoo (Mark. 15: 5). Johanneksen evankeliumissa jo aikaisemmin tuli selväksi, ettei Pilatus osannut kuunnella Jeesusta (Joh. 18: 37). Mutta Pilatuksen väärään tietoon vallasta Jeesuksen yli, Jeesus vastaa: ”ellei sitä olisi annettu ylhäältä”. Tämä vastaus kertoo evankeliumin lukijalle, että Hänen kuolemansa ei ole Hänen vihollistensa voitto vaan noudattaa jumalallista suunnitelmaa (Joh. 10: 17 – 18). Samanaikaisesti on muistettava, että Jeesuksen ristiinnaulitsemiseen osalliset eivät tämän takia ole synnittämiä, sillä he osallistuivat viattoman surmaamiseen. Jeesuksen omien sanojen mukaan ”suurempi syyllinen” on se ihminen, joka luovutti Hänet Pilatukselle. Myöskin Pilatus on syyllinen, sillä hänellä ei ollut laillista syytä antaa Jeesukselle kuolemantuomiota. ”Suurempi syyllinen voi viitata historiallisesti Juudas Iskariotiin (Joh. 18: 3) tai ylipappi Kaifakseen (Joh 18: 28). Teologisesti me kaikki, jotka olemme syntiä tehneet Kristusta vastaan, olemme syyllisiä Hänen kuolemaansa.

Tekstimme ulkopuolelta on todettava, että Pilatus koetti saada syyntuomion Jeesuksen vapauttamiseen. Nyt juutalaisten syyntuomio muuttui ja he syyttivät Jeesusta kapinalliseksi. Tämä oli juutalaisten keino kiristää Pilatusta ja saada Jeesus tuomituksi kuolemaan. Nyt syy oli poliittinen, ja Pilatuksen oli jotenkin otettava kantaa syyntuomioon. Teksti määrittelee myös, mistä päivästä oli kyse. Se oli (juutalaisen) pääsiäisen valmistuspäivä eli aatto.

Muutama sana ennen kuin jatkamme tekstimme kommentointia. Jos tässä on pääsiäisen valmistuspäivä, ja kuten vähän myöhemmin tiedämme, että pääsiäinen tuona vuonna osuu juutalaisessa kalenterissa lauantaiksi, niin mikä sitten oli se ateria, jolla Jeesus asetti ehtoollisen? Periaatteessa se voisi olla jokin muukin ateria, kuin juutalainen pääsiäisateria. Mutta se voi myös olla juutalainen pääsiäisateria, sillä eri juutalaisilla ryhmillä oli toisistaan poikkeavia kalentereita. On mahdollista, että kyseessä olisi Qumranin yhteisön noudattaman kalenterin mukainen pääsiäinen. Tiedämme, että osalla Jeesuksen opetuslapsista oli yhteyksiä tuohon yhteisöön Johannes Kastajan kautta. Nyt tekstissä oleva juutalaisten valmistuspäivä ja sen mukainen pääsiäinen on Jerusalemin temppelin käyttämä kalenteri.

”Pilatus toi Jeesuksen ulos ja asettautui tuomarinistuimelleen niin sanotulle Kivipihalle, jonka hepreankielinen nimi on Gabbata. Joissakin käsikirjoituksissa kieleksi sanotaan aramea ja silloin teksti tarkoittaisi ”korotettua pihaa”. Pilatus ironisesti esittää Jeesuksen juutalaisten kuninkaana. Hän myös jättää kuolemantuomion lausumisen juutalaisille: ”Ristiinnaulitse hänet”.

”Ei meillä ole muuta kuningasta kuin keisari” on uskonnollisten johtajien luopuminen jumalallisesta luottamuksesta ja Jumalan valtakunnan hylkääminen.

Johanneksen mukaan tämä tapahtui pääsiäisen valmistuspäivänä puolenpäivän aikaan eli noin kuudennella hetkellä. Markuksen mukaan (Mark. 15: 5) Jeesus ristiinnaulittiin kolmannella hetkellä. Matteuksen mukaan Jeesus oli ristillä kuudennella hetkellä ja kuoli yhdeksännellä hetkellä. Ristiriidat ovat selitettävissä. Johanneksen evankeliumin kopioija on voinut tehdä virheen, sillä numerot esitettiin kirjaimina ja numero kolme ja kuusi ovat samankaltaisia. Toisin sanoen tuomio olisi annettu jo kolmannella hetkellä. Markuksen kolmas hetki voisi tarkoittaa sitä hetkeä, jolloin päätös kuolemantuomiosta annettiin. Lisäksi on muistettava, että vanhan ajan hetket olivat ”noin” -aikoja, eivät niin tarkkoja, kuin miten me mittaamme aikaa. Pääsiäisen valmistuspäivä ja puolenpäivän aika oli se aika, jolloin tehtiin valmisteluja pääsiäistä varten. Se oli aika, jolloin temppelissä teurastettiin pääsiäislampaita.

”Kantaen itse ristiään hän kulki kaupungin ulkopuolelle”. Tässä on kaksi huomionarvista asiaa. Todennäköisesti Jeesus ei kantanut koko ristiä, se ei ollut tapana. Hän kantoi sitä poikkipuuta, joka laitettiin pylvääseen kiinni. Tämä muistuttaa meille Iisakista, joka kantoi vuorelle polttouhripuita, joita piti käyttää häntä uhrattaessa (1. Moos. 22: 6). Jerusalemin kaupungissa ei toteutettu kuolemantuomioita, vaan kaupungin ulkopuolella. Golgata sijaitsi Jerusalemin koillispuolella heti kaupungin muurien ulkopuolella. Paikka oli julkinen, niin että mahdollisimman moni näkisi ristiinnaulitut ja ihmiset tietäsivät, ettei Rooman valtakuntaa vastaan saanut toimia. Pääkallionpaikka kertoo, että kyseessä ei ollut ensimmäinen kerta, kun siellä ristiinnaulittiin ihmisiä. Varhaisessa kirkossa ajateltiin paikan nimen tulleen Adamista, sillä tätä paikkaa pidettiin Adamin hautapaikkana.

Itse ristiinnaulitsemisesta kannattaa tietää, että sana, jota käytetään, tarkoittaa pylvästä. Poikkipuuta ei aina käytetty. Jos ristille naulattiin, niin se ei tapahtunut kämmenestä, kuten taiteessa esitetään, vaan ranteesta, sillä kämmen ei olisi kestänyt ristiinnaulitun painoa. Usein tehtiin niin, että tuomittu sidottiin pylvääseen. Kuolema useimmiten aiheutui rasituksesta ja sen seurauksista. Kuolema ristillä saattoi kestää toista vuorokautta.

Pilatuksen tauluun kirjoituttama teksti: ”Jeesus Nasaretilainen, juutalaisten kuningas” kertoi ristiinnaulitsemisen syyn. Kirjoittamisen syytä ei mainita. Voi olla, että se oli Pilatuksen viesti juutalaisille siitä, että he olivat vastustaneet häntä Jeesuksen tuomitsemisessa. Tai että juutalaiset kapinoivat omaa kuningastansa vastaan. Vielä on mahdollista, että Pilatus näin puolusti Jeesuksen mainetta. Juutalaiset halusivat Jeesuksen kuolevan mahdollisimman halveksittavalla tavalla. Näin Pilatus ehkä halusi osoittaa, että Jeesus oli kuningas, ei rosvo. Pääsiäisjuhlille oli tullut ihmisiä eri puolilta silloista maailmaa, joten eri kielten käyttäminen oli loogista.

Johannes kuvaa Jeesuksen kuolemaa toisessa sävyssä kuin muut evankelistat. Ristiinnaulittu on korotettu Poika. Häntä ei pilkattu, Jeesus kuolee äitinsä ja rakkaimman opetuslapsensa ollessa läsnä. Hän itse kantoi ristinsä, Pilatus oli tehnyt tekstin ristille, paita oli saumaton, mainitiin, että Jeesuksella oli jano ja että Hän ”antoi henkensä”.

Muilla evankelistoilla on paljon enemmän huomioita tapahtumasta, mutta Johannes keskittyy Jeesukseen ja Hänen omiinsa. Muilla evankelistoilla naiset olivat taaempänä, Johannes mainitsee heidät ”ristin luona”. He ovat: Jeesuksen äiti, tämän sisar (sisarpuoli), Maria, Klopaksen vaimo ja Magdalan Maria. Klopas voisi olla muunnos nimestä Kleopas (vrt. Luuk. 24: 18). Markuksen mukaan ”toinen Maria” oli ”nuoremman Jaakobin sekä Joosefin äiti” (Mark. 15: 40). Lisäksi Markus mainitsee Salomen. Näiden naisten nimet on yhdistetty eri tavoin eri ihmisiin. Ortodoksisessa

perinteessä Salomea pidetään Sebedeuksen vaimona ja Jaakobin sekä Johanneksen äitinä, hän on Jeesuksen sisarpuoli Joosef kihlaajan ensimmäisestä avioliitosta. Maria, Klopaksen vaimo, oli Joosef kihlaajan veljen, apostoli Kleopaksen vaimo.

Johannes oli aikaisemmin maininnut Jeesuksen äidin Kaanaan häissä (Joh. 2: 3 – 5, 12). Nyt Hän luovuttaa äitinsä apostoli ja evankelista Johanneksen haltuun sanoen: ”Nainen, tämä on poikasi”. Vanhempi suomennos on ”vaimo”. Käytetty sana oli Jeesuksen aikana suurta kunnioitusta osoittava. Apostolien teot mainitsee Jeesuksen äidin olleen Jeesuksen veljien kanssa opetuslasten keskuudessa (Ap. t. 1: 14). Jeesus huolehti omistaan viimeiseen asti. Nyt, kun äidillä oli turva, Hänen maanpäällinen tehtävänsä oli lopuillaan. Marian antaminen Johanneksen huostaan osoittaa, että Marialla ei ollut muita lapsia kuin Jeesus. Jos hänellä olisi ollut muita lapsia, näiden velvollisuus olisi ollut huolehtia äidistään.

”Minulla on jano” ja hapanviinin juominen on käsitetty eri tavoin. Se merkitsee toiminnan loppumista. Johannes ei kuitenkaan esitä sitä samalla tavoin kuin muut evankelistat. Voi olla, että Johanneksella on mielessään Psalmien kirja: ”Viholliseni ovat panneet ruokaani karvasta koiruohoa, janooni he juottivat etikkaa” (Ps. 69: 22) tai ”Kurkkuni on kuiva kuin ruukunsiru, kieleni on tarttunut kitalakeen (Ps.22: 16). Tai voi olla, että se on viittaus Isän valmistamaan maljaan (Joh. 18: 11).

Tekstissä todettiin, että sotilaan nostivat sienen iisoppiruo'on päässä Jeesukselle. Tälläkin yksityiskohdalla voi olla merkitystä, sillä se liittyy juutalaisten ensimmäiseen pääsiäisateriaan. Kimppu iisoppia kastettiin karitsan vereen ja sillä voideltiin oven kamana ja molemmat pielet. Herra surmasi egyptiläisiä, mutta nähdessään veren ovenpielessä ja sen kamanassa, Hän kulkee ohi (2. Moos. 12: 21 – 23).

”Se on täytetty” merkitsee, että Kristuksen maanpäällinen tehtävä on täytetty, Hän on uhrannut itsensä. Jeesus itse ”antoi henkensä”, kukaan ei sitä Häneltä ottanut pois. Johannes Krysostomoksen mukaan Jeesus ensin kallisti päänsä ja sitten Hän kuoli vapaaehtoisesti. Pään kallistaminen ei siis johtunut kuolemasta.

Kuolemantuomitut haluttiin juhlan takia pois risteiltä, sillä kuolemaan tuomitun ruumista ei saanut jättää yöksi paaluun (vrt. 5. Moos. 21: 22 – 23). ”Alkava sapatti oli erityisen suuri juhla” sen takia, että se oli pääsiäisjuhlan ensimmäinen päivä sinä vuonna. Kuolemaantuomittujen kuolemaa joudutettiin lyömällä sääriluut poikki. Jeesuksen kohdalla tätä ei tehty, sillä Hänet todettiin kuolleeksi. Näin Hän kuoli pääsiäislampaana, jolta ei ollut rikottu luita (vrt. 2. Moos. 12: 46). Maininta, että

keihään jättämästä ”haavasta vuoti heti verta ja vettä” voi olla peräisin marttyyrikertomuksesta (apokryfinen 4. Makkabilaiskirja 9: 20). Toisaalta evankeliumi oli jo aiemmin esittänyt veden Hengeksi, jonka kirkastunut Jeesus antaisi seuraajilleen (Joh. 7: 39). Se voi myös viitata ehtoollisen ja kasteen sakramentteihin. Silloin Kristuksen kyljestä vuoti syntien anteeksianto ja ihmiskunnan uudistuminen.

Evankeliumin kirjoittaja vahvistaa tämän kertomuksen todeksi. Tämä kertomus on kirjoitettu, jotta mekin uskoisimme. Jeesuksen kuolema oli välttämätön meidän pelastuksellemme (1. Joh. 1: 7).